

Tommi Uschanov

Filosofia ja pop – 45 poimintaa minuutissa

1953 W. V. Quine julkaisee artikkelikokoelman *From a Logical Point of View*. Nimi on peräisin trinidadilaisesta calypso-laulusta ”Ugly Woman” eli ”Marry A Woman Uglier Than You”, jonka Quine on kuullut Harry Belafonten esittävän klubikeikalla Greenwich Villagessa. Myöhemmin saman sävelmän levyttävät muiden muassa näyttelijä Robert Mitchum juuri nimellä ”From a Logical Point of View” sekä musta teinilaulaja Jimmy Soul, jonka muokkaus ”If You Wanna Be Happy” nousee Yhdysvaltain singlelistan ykköspaikalle 1963.

1957 Kyökkinietscheläisellä *The Outsider* -kyhäelmällä Britannian älykkönäyttämölle noussutta Colin Wilsonia pilkataan lehdistössä ”kirjallisuuden Elvis Presleyksi” ja ”filosofian Tommy Steeleksi”. Presley ei kommentoi asiaa, ei myöskään brittivastine Steele.

Viitteet (Tuusvuori)

- 1 Cave & The Bad Seeds, ”There Is a Kingdom” (1997); Hill, ”Superstar” (1998).
- 2 Anthrax, ”Taking the Music Back” (2003); Forbidden, ”No Reason” (1994); Demon Hunter, ”Beheaded” (2004); W.A.S., ”Impatience” (2008); Goss, ”Perfect Girl” (2009); S.O.A.D., ”Suit-Pee” (1998); B & S, ”She’s Losing It”.
- 3 Almond, ”Beautiful Losers” (1999).
- 4 Kuunt. AC/DC, ”Rock’n’Roll Train” (2008).
- 5 Kuunt. AC/DC, ”Hard as a Rock” (1995).
- 6 Kuunt. AC/DC, ”Whiskey on the Rocks” (1995).
- 7 Kuunt. AC/DC, ”Rock’n’Roll Singer” (1975).
- 8 Kuunt. AC/DC, ”Rocker” (1975).
- 9 Kuunt. AC/DC, ”She Likes Rock’n’Roll” (2008).
- 10 Kuunt. AC/DC, ”Rock Your Heart Out” (1990).
- 11 Kuunt. AC/DC, ”Rocking All the Way” (2008).

1960 Jean-Paul Sartre käyttää *Critique de la raison dialectique* -teoksessaan Yhdysvaltain hittilistoja paljastavana esimerkkinä epäaidosta ”sarjallisuudesta”, joka modernissa yhteiskunnassa vallitsee atomistisesti eristyneiden yksilöiden välillä.

Bobby Day, ”Teenage Philosopher”: *Well I’m a teenage philosopher from K. C./ All you little cats better hear my plea/ If you ain’t got a lover right from the start/ Some pretty chick is gonna break your heart.*

n. 1961 A. J. Ayer vierailee Britannian ”Levyraadissa”, legendaarisessa *Juke Box Jury* -ohjelmassa.

1962 Itävaltalainen pianisti Peter Stadlen (1910–1996) julkaisee *British Journal of Aesthetics*issa lyhyen artikkelin ”The Aesthetics of Popular Music”, joka nimestään huolimatta käsittelee kaikkea kevyttä musiikkia. Kirjoittamishetken nuorisopop saa

- 12 Kuunt. AC/DC, ”Rock’n’Roll Damnation” (1978).
- 13 Kuunt. AC/DC, ”Rock’n’Roll Ain’t Noise Pollution” (1980).
- 14 Kuunt. AC/DC, ”For Those About to Rock (We Salute You)” (1981).
- 15 Kuunt. AC/DC, ”Rock’n’Roll Dream” (2008).
- 16 Kuunt. AC/DC, ”Can’t Stop Rock’n’Roll” (2000).
- 17 Kuunt. AC/DC, ”Let There Be Rock” (1977).
- 18 Kuunt. AC/DC, ”There’s Gonna Be Some Rockin’” (1976).
- 19 Kuunt. AC/DC, ”It’s a Long Way to the Top (If You Wanna Rock’n’ Roll)” (1975).
- 20 Kuunt. AC/DC, ”That’s the Way I Wanna Rock’n’Roll” (1988).
- 21 Nachgelassene Fragmente, huhti–kesäkuu 1885 34 [92]. *Sämtliche Werke* 11. Toim. M. Montinari & G. Colli (1980). 2., tark. p. DTV & de Gruyter, München & Berlin 1988, 451.
- 22 ”People Are Funnier Than Anybody” (1947); Chevalierin filmi *Love Me*

osakseen lyhyen appendiksimaisen maininnan.

1962 Dean Martin, ”A Hundred Years From Today”: *Don’t save your kisses, just pass them around/ You’ll find my reason is logically sound.*

1963 Michael Lipton, R. C. O. Matthews ja John M. Rice julkaisevat teoksen *Chess Problems* puolustaakseen ”vähäpätöisten taiteiden” kuten šakkitehtävien roolia taidefilosofiassa. Musiikista he kirjoittavat kuitenkin: ”Ne meistä, jotka kuuntelevat sekä Elvis Presleytä että myöhäiskauden Beethovenia, tietävät täysin hyvin, että myöhäiskauden Beethoven on paljon parempaa.”

1964 Näyttelijä Sidney Poitier julkaisee albumin *Poitier Meets Plato*, joka tarjoilee sulaviksi editoituja Platonin dialogeja luettuina Fred Katzin sovittamien viihdejazztaustojen päälle.

- Tonight* (1932), jonka yhden kehityslinjan täydellisti Solomon Burken kuturaita ”Tonight’s the Night” (1966).
- 23 Lunastuu Bruce Springsteenin ”No Surrenderin” (1985) teesi: ”opimme enemmän kolmen minuutin levytäl kuin kuunaan koulussa.” *Tonight*riuden didaktiikka ei kuulu Suomeenkaan koulujen vahvuuksiin.
 - 24 Green Day, ”Warning” (2000; *get your philosophy from a bumper sticker*); Radio Silence, ”Try Not Thinking” (2005; *stop writing your philosophy/ down on bathroom walls*). Vrt. slovenialaisen punkpumpun Golliwogin ”And Right Then Was When My Philosophy Became Straight” (2006), jossa filosofian ryhti löytyy ahneen musiikkiteollisuuden tekopyhyden tajuamisesta.
 - 25 Esim. Iron Maidenin ex-vokalisti Blazeen ”Nothing Will Stop Me” (2002) & tuomiometallibändi Downin ”Nothing in Return” (2007). Vrt. myös näyttelijä Tim Minchinin beat-resitatiivi ”Storm”: <http://www.youtube.com/watch?v=ujUQn0HhGEK>.

Bob Dylan, "The Lonesome Death of Hattie Carroll": *But you who philosophize disgrace and criticize all fears! Take the rag away from your face, now ain't the time for your tears.*

1965 Theodor Adorno sovittaa aiemman jyrkän populaarikulttuurikielteisyytensä muottiin The Beatlesin, kun Peter von Haselberg haastattelee häntä Hessenin radiossa otsikolla "Über die geschichtliche Angemessenheit des Bewusstseins". Jo kolme vuotta aiemmin Adorno on tuominnut "Elvis Presleyn räikävän saattueen" kirjassaan *Einleitung in die Musiksoziologie*.

Them, "Philosophy": *Can't sow wild oats, expect to gather corn! Can't take right and make it wrong.*

1966 James Bond -säveltäjä John Barryn raita "Saturday Night Philosopher" Marlon Brando -elokuvassa

Armottomat, eräs harvoista filosofia-instrumentaaleista.

Les Homards Violets, "Existentialisme des années 66" (sic): *Aux poubelles de la faim! J'ai racheté mon âme! Qui avait pris le train! Pour s'en aller à dame.*

M. A. Nummisen ensimmäinen Wittgenstein-levytys, single "The World Is"/"In Order To". Molempien laulujen sanotukset ovat David Pearsin ja Brian McGuinnessin *Tractatus*-englanninnoksesta. Nummisen kolmas *Tractatus*-raita "Wovon man nicht sprechen kann" ilmestyy seuraavana vuonna LP:llä *In memoriam*.

1967 Moberlyn pikkukaupungissa Missourissa 1966 perustettu Plato & The Philosophers -yhtye julkaisee psykedeelisen autotallirockin pieniksi klassikoiksi myöhemmin nousevat

singlet "C. M. I Love You" ja "13 O'Clock Flight To Psychedelphia".

Gary Lewis & The Playboys, "Girls in Love": *Since the world's made of all those girls in love! It's a factuality one is bound to fall in love with me one day! You gotta live each day with this logical philosophy! Come with me, she'll come in time.*

Mick Jagger vapautetaan huumeepidätyksen jälkeen ja lennätetään helikopterilla osallistumaan tapausta koskevaan television paneelikeskusteluun A. J. Ayerin, kirjailija Malcolm Muggeridgen, lehtimies William Rees-Moggin sekä metodistikirkon johtajan Donald Soperin kanssa.

1968 Ray Stevens, "Mr. Businessman": *You can wheel and deal the best of them and steal it from the rest of them! You know the score, their ethics are a bore.*

1969 S. Albert Kivisen yksipuolinen EP *Actum Philosophicum Fennicum*, kuusiosainen laulusarja David Humen teksteihin sekä agitprop-lauluja muun muassa Brita Koivusen ”Suklaasydämen” sävelin: ”Ydinasemonopoli nyt jo murtuu sulaen/ Eivät estä mitkään roolit sortumista valkoisten.” Levyllä esiintyvät myös M. A. Numminen, Rauli Badding Somerjoki, Kaija Parko ja Heli Keinonen. Seuraavana vuonna julkaistaan Kivisen nimetön Love Records -EP: neljä situationistista *détournement*-tekniikkaa käyttävää pilkkalaulua lisää. Viides, ”Oikeuden jumalatar”, ilmestyy kokoelma-EP:llä *Lauluja oikeuslaitoksesta*.

Elvis Presley, ”Rubberneckin”: *Stop, look and listen, baby, that's my philosophy*.

1970 Andrew Chester ja ”Richard Merton” (Perry Anderson) käyvät

New Left Review -lehdessä jo edellisvuosikerran puolelta alkavan ja kolmiosaiseksi muodostuvan debatin rockin estetiikasta: Chesterille rock on tärkeää taiteena, Andersonille yhteiskunnasta totuuden kertovana marxilaisena ylärakenteena. Väittely laskee perustan monille myöhemmille taidefilosofisille keskusteluille.

Rock-kriitikko Richard Meltzer herättää laajaa hämminkiä esikoisteoksellaan *The Aesthetics of Rock*. Meltzer, Yalen yliopistosta pois potkittu entinen filosofian jatko-opiskelija, koettaa tutkimusmuistiinpanoista kierrättämällä teoksella kytkeä rockin kiinteäksi osaksi länsimaisen filosofian historiaa. Mitä kummallisimmat rock-filosofia-paralleelit valuvat vuolaina läpi koko kirjan. The Jamiesin kesähitin ”Summertime, Summertime” (1958) rivi *No more studyin' history* rinnastuu Hegelin historian loppuun. Quinen

teesi ”empiirisen merkityksen yksikkö on koko tiede” kääntyy väitteeksi, että rockin merkityksen yksikkö on koko rock. Hakemistossa vuorottelevat tuntemattomat psykedeliayhtyeet ja tunnetut filosofit: J. L. Austin – Autosalvage, Ultimate Spinach – Miguel de Unamuno. Meltzerin koko hanketta pidetään yleisesti vain jonkinlaisena pilana tai puijauksena, mutta pienissä piireissä teos nousee arvostetuksi miniklassikoksi.

1971 *British Journal of Aesthetics* julkaisee artikkelin ”Rock, Rhythm and Dance”, jonka tekijä on brittiläinen elokuvakirjoittaja Raymond Durgnat (1932–2002). Rockin rytmi-iloittelua ylistävä teksti on ehkä ensimmäinen varsinainen popaiheinen artikkeli akateemisessa filosofialehdessä.

1973 Monty Pythonin sittemmin klassisen aseman saavuttanut ”The Bruces’ Philosophers Song” suorittaa ensiesiintymisensä albumilla *Matching Tie and Handkerchief*.

n. 1975 Michel Foucault’n elämänkumppani Daniel Defert vie Foucault’n katsomaan David Bowien keikkaa Pariisissa. Foucault’n kommentit eivät välity jälkipolville.

1978 Taideopiskelija Green Gartside perustaa Scritti Politti -yhtyeen Englannin Leedsissä. Yhtye sisällyttää sanoituksiinsa – ja koko ympärilleen rakentamaansa semiootiseen kenttään – tukuittain viittauksia mannermaiseen nykyfilosofiaan ja saavuttaa 80-luvulla merkittävää kaupallista menestystä. Erityisesti debyyttialbumin *Songs to Remember* (1982) sisältämä raita ”Jacques Derrida” nousee kulttiklassikoksi: *I’m in love with Jacques Derrida/ Read a page and know what I need to/ Take apart my baby’s heart*. Suosion myötä Greenille järjestyy myös tapaaminen Derridan kanssa.

1979 Eppu Normaali, ”Pop pop pop”: ”Ei Nietzsche sieluan ravitse, kun ei se tunnu ytimissä ja luissa.”

1982 Musiikkieteilijät Per-Erik Brolinson ja Holger Larsen julkaisevat *Filosofisk tidskrift*issä artikkelin ”Rockmusikens estetik” – ensimmäinen popkontribuutio pohjoismaisessa filosofiasa.

1984 Esa Saarinen julkaisee LP:n *Filosofia*, joka sisältää muun muassa kappaleet ”Poikarakkaus” ja ”Filosofia”.

1986 Freud Marx Engels & Jung, ”Pitkätukkainen punaniska”: ”Eikä välkkyperseet anna minun olla/ Tyhmää sanoo ne ja Wittgenstein/ Ne ei tiedä että mäkin olin yliopistolla/ Ja siellä saivartelijoista tarpekseni sain.”

1988 Uudessa-Seelannissa perustetaan kaunopopyhtye Jean-Paul Sartre Experience, joka myöhemmin

joutuu Sartren perikunnan nostaman oikeusjutun vuoksi ottamaan nimen JPS Experience. Yhtye julkaisee neljä albumia ennen hajoamistaan 1995.

1989 M. A. Nummisen Wittgenstein-sävellyssarja *The Tractatus Suite* julkaistaan vinyyli-LP:nä, jonka *Tractatuksen* brittiläinen kustantaja Routledge ottaa kansainväliseen jakeluun. Levyn koko sisältö otetaan myöhemmin mukaan Nummisen kokoelma-CD:lle *Kiusankappaleita 3* (2001).

1993 Yhdysvaltalainen Open Court -kustantamo julkaisee James F. Harrisin teoksen *Philosophy at 33 1/3 RPM: Themes of Classic Rock Music*. Setämäisessä kosiskelevuudessaan usein sietämätön nide vetää paralleleja klassisten rocksanoitusten ja länsimaisen filosofian perusteemojen välille ennakoiden saman kustantajan seuraavalla vuosikymmenellä aloittamaa ”filosofia ja populaari” -artikkelikokoelmien sarjaa.

1996 Norjalainen mustan metallin yhdenmiehenyhtye Burzum julkaisee levyn *Filosofem*. Tekijä istuu vankilassa henkirikoksesta. Niin ikään norjalaiselta black metal -yhtyeeltä, nelijäseniseltä Gorgorothilta ilmestyy *Antichrist*, jota seuraavat kaksi muuta Nietzschen teosten mukaan nimettyä albumia *Destroyer (Or How to Philosophize With the Hammer)* (1998) ja *Twilight of the Idols* (2003).

1997 The Negro Problem, ”Heidegger in Harlem”: *Heidegger in Harlem on a Sunday afternoon/ Black paint streaming down his face/ He’s tryin’ to equalize the distortion in his room/ People screaming, ‘Unify your race’*.

Kriitikko Chuck Eddyn teos *The Accidental Evolution of Rock ‘n’ Roll* sivuaa monia filosofisia teemoja Meltzerin *The Aesthetics of Rockin* leikkimielisessä hengessä esitellen muun muassa kontrastin vapaa tahto -rockin ja determinismirockin välillä.

Stiff Little Fingers, ”My Ever Changing Moral Stance”: *It’s just my ever changing moral stance is up for*

grabs again/ My ever changing moral stance is up for grabs again.

1998 Van Halen, ”Dirty Water Dog”: *Can’t comprehend meaning of the metaphysical/ I’d rather leave that to your so-called intellectual*.

1999 Pet Shop Boys nostaa vahingonkorvauskanteen Roger Scrutonia vastaan tämän väitettyä teoksessaan *An Intelligent Person’s Guide To Modern Culture*, että yhtyeen jäsenten luova panos omiin levytyksiinsä on minimaalinen ja ne ovat ensisijaisesti äänittäjien ja muiden ulkopuolisten työtä. Kanne vedetään pois, kun Scruton ja Duckworth-kustantamo suostuvat julkiseen anteeksipyyntöön ja maksamaan korvauksena rahasumman, jonka suuruutta ei julkisteta.

2003 Madonna, ”American Life”: *I’m diggin’ on the isotopes/ This metaphysics shit is dope/ And if all this can give me hope/ You know I’m satisfied*.

S. Albert Kivisen kootut levytykset uusintajulkaistaan *Lauluja-CD:nä* mukanaan Ilkka Niiniluodon *liner notesit*.

Van Morrison, ”Meaning of Loneliness”: *Well there’s Sartre and Camus, Nietzsche and Hesse/ If you dig deep enough you gonna end up in distress*.

2006 Kotimaassaan listasuosioista nauttinut kanadalainen r’n’b-ryhmä The Philosopher Kings julkaisee toistaiseksi viimeisimmän albuminsa *Castles*. Kappaleessa ”Last Stand” lauletaan: *What a tragedy/ if all this time was wasted*.

2009 Australian New South Walesissa vaikuttava hip-hop-akti Philosphize ilmoittaa MySpace-sivustollaan uudesta kappaleestaan. Tätä kirjoitettaessa sivuilla mainittu ”odotettava oleva” EP *In the Eyes of the Wolf* on yhä julkaisematta. Philosphizen lauluun ”Street Corner” sisältyy säe: *It all happens here/ where you live your life*.